

Szerző:

Lóczy János

Népművelésügyi
1959. V. 21

PÉTERFI ISTVÁN HETVENÖT ÉVES

A parlament Munkácsy-termében hétfőn délelőtt kedves, fehér hajú férfit köszöntött Kiss Károly elvtárs és adta át a Munka Vörös Zászló Erdemrendjét.

A hetvenöt éves Péterfi István kitüntetése — mert ő az ünnepektől — minden bizonnyal nagy örömet kelt a magyar zenésztársadalomban és a jó muzsika minden hívében, hiszen Péterfi István neve, zenekritikusi munkája szervesen összefügg mindazzal, ami a hazában a legutóbbi négy évtized zenéjében végbement.

A muzsikával már kora ifjúságában eljegyezte magát. Mint diák hegedült, gordonkázott, de a család aligha szánta muzsikusként; a kolozsvári református kollégium elvégzése után a jogi egyetemre került, doktorátust szerzett, majd ügyvéd lett. (Pedig az egyik kolozsvári újság 1902-ben kritikát közöl egy sikeres hangversenyéről, ahol a szereplő vonósnégyesnek Péterfi István a csel-listája.)

A fővárosba 1907-ben költözik. A szülői ház — apja nagyműveltségű, felvilágosult vasúti tisztviselő — a humanizmus szellemét adja útravalóul. Tibor fivére — a későbbi világhírű biológus — a kor haladó politikai és szellemi áramlatába kapcsolja be a fiatal Péterfit, s majdani hírlapírói munkája *Ady Endre, Móricz Zsigmond, Barta Lajos, Bölöni György, Reinitz Béla* barátságát is jelenti. (*Kun Bélával* már Kolozsvárt, a kollégiumban összebarátkoznak.) 1913-ban feleségül veszi *Basilides Mária*t, a magyar operaművészet egyik legnagyobb alakját. Ez a példás, eszményi házasság ismét — és most már tartósan — a muzsikához vonzza: 1917-ben már a *Világ* zenekritikusa. A Tanácsköztársaság idején a külügyi népbiztosság elnöki osztályát vezeti. A proletárdiktatúra bukása után sokat zaklatják, de a kritikusi tollat szerencsére nem tudják kiütni a kezéből.

Életének java külsőleg „eseménytelen”, igazi arcképe is csak zenekritikusi munkájában rajzolódik ki. E kritikáknak a legmegragadóbb vonása (ha összegyűjtjük, kitelnék belőlük jó néhány kötet) az azonsz szemlélet, amellyel mint hűséges krónikás, éberén őrizte — és őriz most is — a magyar zene minden mozdulását. Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy szinte nincs a magyar zenélet legutóbbi négy évtizedének olyan mozzanata, amelyet ne jegyzett volna fel Péterfi István minden igaz művészetért és újért lelkesedő tolla. Kezdetől következetes, tántoríthatatlan harcosa volt a legnehezebb időkben *Barthók Béla* és *Kodály Zoltán* új ze-

nei honfoglalásának (s ezt kevés kritikus mondhatta el akkor magáról), s mindig szerető segítőtje, biztatója egy-egy tehetséges, fiatal zeneakadémista első lépésének is.

Kritikusnak lenni régen sem volt s manapság sem valami népszerű dolog, nemhogy a művészek, de még a közönség sem rajong túlságosan a munkájáért. Péterfi István — a magyar zenélet „Pista bácsija” — ama ritka kivétel, akit mindenki tisztel és szeret. E szeretetben nagy része van derűs, külsőleg is szinte sugárzóan barátságos lényének, szíve meleg kedélyének, amely mindenkit átjár, aki a közelébe ke-

rül; de legalább annyi része van a kritikai munkája hitelének, írásai igazságos voltának, annak, hogy a magyar zenei művelődés felemelkedését szolgálva mindig kimondta a maga véleményét. Soha nem dorongolt le senkit és semmit, egész kritikusi tevékenységét az építő bírálat, a jóakarát, a gyengéd, segítő szándék vezette; elvi kérdésekben azonban soha meg nem alkudott. (Negyven esztendő alatt megjelent kritikai szinte változatlanul kiállották az idő próbáját.) Írásaiban mindig szűkszavú, férfiasan szemérmes; jellemző, hogy első személyben írt kritikája talán soha nem jelent meg. Elmondhatjuk, hogy egész pályáján a kritikusi erkölcs példás őrzője és érvényesítője.

Péterfi István elvtárs negyven évén át szolgálta becsülettel, nehéz körülmények között, s szolgálja 1945 óta már a mi társadalmunkban a népet. S jó egészségben és bölcs derűvel ma is fáradhatatlanul dolgozik. Igazgatója a Zenei Alapnak, s zenekritikai munkáját is ugyanolyan alapos-sággal és igazságszeretettel végzi, mint valaha — magvas, találó írásait lapunk olvasói is jól ismerik. Mély humanizmusa, jó ügyünkbe vetett hite és odaadása a szocialista ember jellemének legszebb vonásai.

Hetvenötödik születésnapján őszinte szeretettel köszöntjük Péterfi István elvtársat.

Lóczy János